

היו מתנגדים בחריפות לכל העסק הזה. הם היו שואלים: מה פתאום למה ניתן אנתנו משהו, מבלי להשיג מהם דבר?

מי ערב לנו לכך שאחרי שנשלם את הסכום העצום הזה אכן יתנו לנו הישר ראלים את ההכשר שאנחנו זקוקים לו? מניין לנו שממשלת ישראל לא תמשיך להשמיץ אותנו, לטעון שאנחנו נאצים, לקיים חרם עלינו, להסית נגדנו את דעת-הקהל באמריקה ובעולם?

אבל אדנאר לא היה חנוני, ולא חובב, ולא בוגר המחלקה ה"מדינית" של הסוכר. הוא היה מדינאי, בוגר האסכולה של ביסמארק.

וכן ידע כי בעזרת המיבצע שי תיכנן ישיג את מכוניו — אם יבנו בכך הישראלים ואם לאו, יאף ממנו שהישראלים יבנו מה קורה להם.

ל מרות כל התנאים שהיא התנתה לגרמנים, היה מעמדה של ממשלת ישראל קשה מאד.

בארץ שררה שינאה לא-אגבול כלפי הגרמנים — וקשה לתאר שינאה מוצדקת יותר. מאות אלפי ישראלים סבלו עינוייות-פחד מירי גרמנים, שיכלו את יקיריהם. עצם הרעיון שאפשר לנהל משאומתן עם עם הטרצחים החריד אותם עד עומק הנשמה. **כדי לאפשר למנהיגים הישראליים ליהיה להשיג, בכך זאת, הסכמה ציבורית לפתיחת המשאומתן, נקט אדנאר שיטה מחושבת היטב.**

הוא קם בכנסת הגרמנית ומסר הצהרה חגיגית, בה הכיר באחריות העם הגרמני לזוועות הנאצים. הוא הצהיר כי השואה הייתה כה נוראה, עד כי אין כל אפשרות לפצות את היהודים אי-פעם על זוועותיה. אולם העם הגרמני רוצה, כך אמר, לעזור לפחות בשיקום החומרי של הפליטים שי נותרו בחיים.

לשם כך, וכדי לתקן לפחות את הנזק החומרי שנגרם עליידי הנאצים, הוא הזמין את נציגי העם היהודי, ואת נציגי ישראל, להיכנס למשאומתן. **הכרזה זו איפשרה למנהיגי ישראליים לטעון כי אין הם חולמים בלעדי על הענקת סליחה וזמחה העם הגרמני.**

הם טענו כי, להיפך, כל אשר עומד על הפרק אינו אלא להכריח את הגולן להחזיר לקורבנו את הגזילה. והרי אייבלת הגזילה חזרה מידי הגולן היא מעשה בלתי-מוסרי! **מושה שרת הוסיף הבטחה חגיגית: לעולם לא תהיה נורמליזציה של היחסים בין עם ישראל והעם הגרמני.**

לעמדה זו הושג, בקושי רב, רוב. מאות אלפים התקוממו נגדה. בפעם היחידה בי היסטוריה של ישראל עלו המונים על הכנסת, ורגמו אותה באבנים. המיטישה השתמש בפצצות-גזא ומדע כדי להגן על נכחריהם מפני זעם בוחריהם. **אך ההחלטה עברה.**

משאומתן עמנו התחיל באחריה 13 קרה כקרה. הישראלים נמנעו בקפדנות מכל מחאה של ידירות כלפי עמיתיהם הגרמנים. הדיון התנהל כמו בין שני עמים עוינים, הנפגשים בשדה-הקרב. הישראלים סירבו לדבר גרמנית, דיברו אנגלית. **אולם איאפשר היה לקיים אוויר רה זו לאורך ימים. ואכן, תוך כדי המשאומתן התקרבו הצדדים זה לזה.**

כך מספר פליכס שינער, ראש המישלחת הישראלית: באמצע המשאומתן שלח לנו אחד המשתתפים הגרמניים פתק. נאמר בו: "לפי המיבטא האנגלי שלך, נידמה לי כי אתה גרמני ממחוז שחאבן". שינער אישר זאת בפתק חזור. חיש מהר נתברר כי שני האנשים — שינער והגרמני — גדלו באותה עיר, ביקרו באותו בית-ספר. בו ביום הם שלחו בצוותא מכתב-ברכה למנהל בית-הספר.

כך החלו המחיצות נופלות. וזו הייתה רק ההתחלה.

בהסכם הסופי, אחרי משאומתן מייגע, הסכימו הגרמנים לשלם סכום של 750 מיליון דולר, בסחורות ובשרותים. ישראל התחייבה לשלם לגרמניה כמה מיליונים לירי רות מותרת הרכוש הגרמני שנשאר בישראל.

(כאן יש הקבלה בולטת לרכוש היהודי דים שנשאר בארצות-ערב.)

אך עם התימת ההסכם לא השיג תנאי, לפארה, שום דבר ביחסים האיבה בין ישראל וגרמניה.

ישראל לא נתנה שום הכשר לגרמניה, וגרמניה לא דרשה שום הכשר כזה. ישראל לא כוננה יחסים רשמיים עם גרמניה. לקלן נשלחה רק "משלחת", שהייתה ממונה על ביצוע ההסכם. בראש "המשלחת" עמד שינער, בדרגת שגריר — אך היתה זו דרגה אישית בלבד. הוא לא היה שגריר ישראל בגרמניה, וישראל לא הכירה בגרמניה להלכה.

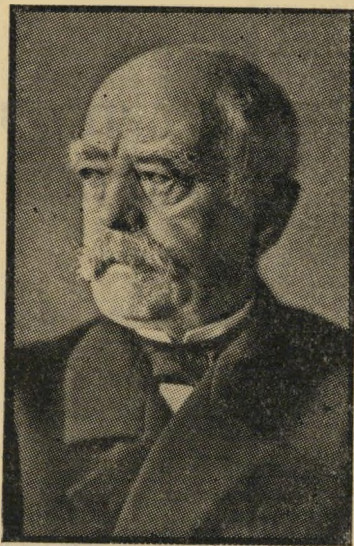
השינאה נשארה כפי שהיתה.

בכך הרכיבן הישראלי הומיבטעה הותי מת: "לכל הארצות — פרט לי גרמניה!"

בישראל לא הוצגו סרטים בשפה הגרמנית. שום אישיות גרמנית לא הוכנסה לישראל. לאוניות גרמניות לא ניתן לעגון בנמלי ישראל.

***

כ ד זה השתנה בהדרגה — ולא מפני שישראל הסכימה לכך, או רצתה בכך.

אוטו פון ביסמארק: המורה

אלא מפני שהדבר נבע בהכרח מן ההסכם עצמו.

את זאת הבין אדנאר מראש, ולשם כך חתם על ההסכם. מאות ישראלים היו צריכים לנסוע לגרמניה כדי ללמוד את הפעלת המכוונות שבאו בתור שילומים. בעיקבות המאית נסעו אל פיס — מנהלי משאומתן, תובעי-פיצויים, סוחרים, תעשיינים, טכנאים, פועלים, ולבסוף גם תיירים ומורים ואמנים.

עד שבא היום והכז הבינו כי החותמת, "פרט לגרמניה" כדרכה הישראלית הפכה מנוחמת. היא נעלמה — והמוני ישראלים החלו נוהרים לגרמניה לראשונה.

המכוונות שבאו היו זקוקות לטיפול. לא תמיד הספיקו מהנדסים ישראלים. היה צורך להביא גרמנים לישראל.

זה יצר בעיות. הסתירו אותם. טענו שהם אוסטרים או שווייצים. הש"ב הגן עליהם. **עד שכולם התרגלו לנוכחותם — ובעקבות המהנדסים באו מגרמניה פוליטיקאים, תיירים, סטודנטים.** האוניה הגרמנית הראשונה, שהגיעה לנמל חיפה, הצריכה סידור-בטחון מיוחדים. פלר ני אף נתפס כשניסה להטמין בה מוקש. אך בהדרגה התרגלו הכל לאוניות גרמניות, וגם לדגל הגרמני.

וכך נפרו כל המחיצות — בזה אחר זה.

על כך לא נחתם שום הסכם. בשום מקום לא נאלצה ממשלת ישראל להחליט החלטה מפורשת. אף פעם לא נאמר כי ישראל התפייסה עם הגרמנים. לא נחתם שום הסכם שלום רישמי.

הכל נבע, באופן טבעי, מן הי מיבצע המדיני של אדנאר.

***

כ אשר הגיע לישראל המשלוח ה אחרון של סחורות גרמניות על פי ה הסכם, בקיץ 1965, כבר השתנו יחסי ישראלי-גרמניה ללא הכר. במשך השנים נוצרו יחסים במישורים שונים ורבים. ישראל מכרה לגרמניה עושים,

ובכך נתנה הכשר לצבא הגרמני החדש. **ביקרוניו נפגש עם אדנאר ב"ניו-יורק, הצהיר רישמית, בשם מדינת ישראל, כי יש "גרמניה אחרת", השונה הגמרי מגרמניה שה הימלר.**

הגיע הרגע שבו ביקשה ישראל מגרמניה לכונן עימה יחסים דיפלומטיים — ואילו הגרמנים סירבו, בטענה שזה יזיק להם אצל הערבים. (עשר שנים לפני כך, כאשר גרמניה התחננה להכרה מצד ישראל, אי אפשר היה כלל להעלות מצב כזה על ה דעת!)

כאשר הסכימה גרמניה לבסוף לכונן יח סים דיפלומטיים עם ישראל, במאי 1965, בא הדבר בעיקבות מעשיו של עבד-אל-אנאר, שהתקרב לגרמניה המזרחית. אך ישראל שילמה עבור יחסים אלה מחיר ממש — אותו מחיר שהיא סירבה לשלם בי-1952. ישראל הכריזה רישמית כי "נמצא פיתרון משביע-רצון ליחסים בין שני העמים".

במילים אחרות: הושגה ה"ניו-מלויזציה" שבה רצו הגרמנים, את שהמילה עצמה הושמטה ברגע האחרון מחילופי-המכתבים, אחר התמקחות מרה על הניסוח.

כאשר נפטר השבוע אדנאר, ידע כי מיב צע זה הושלם. היעד הגרמני הושג בי מלואו. כתוצאה מכך השיגה גרמניה את מרבית יעדיה גם בשטחים האחרים. היא הפכה חברה בנאט"ו, צבאה שוקם ומתקרב לפוטנציאל גרעיני. יש להניח כי תוך שנים מעטות (אחרי ירידת הדגול מן הבמה) תהיה גרמניה המעצמה העיקרית בתוך אי רופה המערבית המאוחדת, וזו תהיה גורם מדיני-כלכלי-צבאי ראשון-במעלה בעולם. **ביסמארק לא היה על כך. הימי דר ניסה, ונכשלה, אדנאר השיג זאת.**

***

מ ה היו כלליהסוד של הטכניקה האד- נוארית להשגת השלום הגרמני-ישראלי? מבחינה מקצועית, אפשר לתמצת איתם כלהלן:

- עיקרון היוזמה. מראשיתו של המיבצע ועד סופו, היתה היוזמה כל-יכולה בידי הגרמנים. הצד הישראלי רק הגיב.
- עיקרון החד-צדדיות. גרמניה לא שיעבדה את המיבצע שלה לפורום בינ-לאומי, למנגנון של תיווך או למוסדות הא"ם. לכן לא נתקבלו מעשיה כ"יותר תחת לחץ", אלא כמעשה-מרצון, הרוכש רצון טוב.

- עיקרון השלבים. בשום שלב לא דרשה גרמניה ממנהיגי ישראל משהו שהם לא יכלו לתת. מבחינה פוליטית מעשית, הגרמנים חישבו שכל שלב ייצור בעצמו את התנאים שיאפשרו למנהיגי ישראלי להיענות להם יותר בשלב הבא.

- עיקרון שינוי-האקרים. הגרמני ניס לבינו כי בימינו אקלים-השלום חשוב יותר מהסכס-שלום. הם התכחשו (והצליחו) לחולל, במעשיהם היוזמים, שינוי באקלים הישראלי לגבי גרמניה. לנטרל בהדרגה את מישקע-השינאה, ליצור במקומו תבנית נפי שית חדשה.

- עיקרון עובדות-השדום. הגרמני מניס האמינו כי אפשר ליצור שלום טפיץ טפיץ, עליידי יצירת עובדות (פתיחת ה גבול, חידרת סחורות, היסול החרם, נוכי חנות, קשרי-תרבות, עד להכרה סופית ו רשמית).

אילו היה קיים בישראל, "מטכ"ל יבן" להשגת שלום ישראלי-ערבי, בודאי היה מקדיש מאות שעות נתיחה עקובות ומסקנות אלה — לגיבוש הדרכים ליישום הגבי יחסי ישראלי-ערבי.

בוזבן שאפשר למצוא מאות הבדלים חשודים בין הבעיה הגרמנית-ישראלית לבין הבעיה הישראלית-ערבית — הבדלים מוסריים, פוליטיים, בטחוניים. ובכל זאת: הדמיון בי נחזיר-היסוד המדיניים בולט במידה מספקת, כדי שלקחי מיבצע זה ילמדו היטב.

***

ל גבי אדנאר עצמו, נשארה שאלה אחת פתוחה: האם פעל רק כמדינאי, המבקש להשיג יעד מדיני — או שהתחנן גם, בעומק ליבו, למלא חובה מוסרית. על כך אינו יודע את התשובה. חוששני שלא תהיה בטוחה לעולם.

במה רק כי האיש שהלך הישבוע העולמו, בגיל 91, ביצע — בעשי ריב השנים האחרונות של חייו! — מיבצע שניצחה אותו כאחד המדינאים המוכשרים של דורנו.

ש

ה ט י ו ר
ל ע ר ד

חברי התנועה, ידידיהם ומשפחותיהם מוזמנים להשתתף בטיוול הגדול לים המלח ולערד, שיתקיים ביום השבת, 6 בכאי.

ה ת ו כ ו נ י ת :

- כל משתתפי הטיוול נפגשים בכניסה לבאר-שבע, ליד מלון נאות מיוחד, בי שעה 11 לפני הצהריים. הנסיעה מבאר-שבע תהיה בשירה מאורגנת. עוברים דרך ערד, שם מצטרפים החברים המקור מיים, וממשיכים עד לשפך זוהר, על חוף ים-המלח.

- רחצה בים-המלח, ארוחת-צהריים בי מקום, מיפגשרעים ובילוי חברתי וכשי פחתי.

- בשעה 3 אחרי-הצהריים עולים בחו רה לערד, לפגישה עם בני המקום. תוכי נית אמנותית, בהשתתפות אמנים, שיחה עם אורי אבנרי.

- יוצאים חזרה צפונה עם ערב. על המשתתפים להביא איתם מזון ומים. בעלי כלי-נגינה יתרמו לאווירה אם יביאו את כליהם.

מוזכרות התנועה תארגן גם הסעה מרוי כות במשאיות מתל-אביב. חברים הי מעוניינים בהסעה זו מתבקשים להרשם אצל יחיאל (ת.ד. 136, תל-אביב, או טל פון 30135).

היציאה המאורגנת: כיכר מלכי ישראל (רחבת העירייה) בשעה 8 בבוקר.

ב ת ל א ב י ב

ביום החמישי, 27 באפריל, בשעה 8.30 בערב, תקיים חטיבת תל-אביב אסיפה בי בית-הסוקולוב, רחוב קפלן 4, בהשתתפות **שלום כהן**

שירצה על הנושא:

דמשק, אל-פתח ואנהנו

ב ב ת י י מ

ביום החמישי, 27 באפריל, בשעה 8.30 בערב, באולם יהודית (רחוב ירושלים 10, פינת רחוב סוקולוב) בבתיים, תת קיים אסיפה בהשתתפות נציג הנהלת התנועה

רפאל מנור

שירצה על הנושא:

אלטרנטיבה לאלטרנטיבה חברים מחולון ויפו מוזמנים.

ב י ת י ה ס פ ר ה מ ר כ ו ז
ה פ ע י ו י ה ת ת נ ו ע ה

(החוג המדיני המרכזי)

יקיים את פגישתו הבאה ביום הרביעי, 26 באפריל, בשעה 8.30 בערב. המשתתפים מתבקשים לדייק.

ק ר נ ה כ ה ה ח ד ש

הנהלת התנועה הכריזה על פתיחת מגי בית בין חברי ואוהדי התנועה, במטרה לאסוף במדינות האפשרית 10 אלפים ל"י.

הודפסו תלושי-התרמה. פנה למרכזי ה חטיבה שלך, או למזכירות התנועה, ו תקבל תלושים אלה להפצה. זכור — לי תנועה אין מקורי-מזון מלבדך, ואין היא רוצה במקור אחר!

